

Hållbarhetsmärkning i livsmedelsupphandling: vad gäller idag och imorgon?

Stockholm 151130

Monica Sihlén, Upphandlingsstöd livsmedel och måltidstjänster
monica.sihlen@uhmynd.se

Agenda

- ▶ Ny Upphandlingsmyndighet
- ▶ Vad gäller idag?
- ▶ Vad gäller imorgon?
- ▶ Alla problem lösta?

Hållbar livsmedelsupphandling

- ▶ Miljöstyrningsrådet
 - ▶ gröna -> hållbara inköp
 - ▶ juni 2006- juni 2014
- ▶ Konkurrensverket
 - ▶ juli 2014-aug 2015
- ▶ Upphandlingsmyndigheten
 - ▶ sept 2015-

KRAV

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Krav måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Krav är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.krav.se

EU

För att få märket Europeiskt måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk... För att få märket EU måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? EU är ett europeiskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på http://www.ec.europa.eu/agriculture/organic/organic_en.htm

BIO-SIEGEL (TYSKLAND)

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Bio-Siegel måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Bio-Siegel är ett tyskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på http://www.bio-siegel.de

DEBIO (NORGE)

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Debio måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Debio är ett norskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.debio.no

LUOMU (FINLAND)

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Luomu måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Luomu är ett finskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på http://www.luomu.fi/portti

STATSKONTROLLERET ÖKOLOGISKT (DANMARK)

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Statkontrolleret Ökologisk måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Statkontrolleret Ökologisk är ett danskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.fødevarerstatistik.dk/fodevarer/okologisk/okologisk.aspx

AB AGRICULTURE BIOLOGIQUE (FRANKRIKE)

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket AB Agriculture Biologique måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? AB Agriculture Biologique är ett franskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.agnbio.org

RAINFOREST ALLIANCE

Rainforest Alliance arbetar för att Sverige ska bli ekologiskt i enlighet med EU:s regelverk... För att få märket Rainforest Alliance måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Rainforest Alliance är en internationell ekologiskt certifieringsorganisation... Mer information på www.rafa.org

SOIL ASSOCIATION

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Soil Association måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Soil Association är en brittisk ekologiskt certifieringsorganisation... Mer information på www.soil.org

UTZ

UTZ arbetar för att Sverige ska bli ekologiskt i enlighet med EU:s regelverk... För att få märket UTZ måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? UTZ Certified är en internationell ekologiskt certifieringsorganisation... Mer information på www.utzcertified.com

GARANT EKO

Märket Garanti Eko är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... För att få märket Garanti Eko måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Garanti Eko är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.ekofood.se/forbrukare/ekofood-och-fairtrade/

ÄNGLAMARK

Märket Änglamark är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... För att få märket Änglamark måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Änglamark är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.anglamark.se

ICA I LOVE ECO

ICA I Love Eco är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... För att få märket ICA I Love Eco måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? ICA I Love Eco är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.ica.se

MILJÖMÄRKEN PÅ MAT

Denna guide beskriver översiktligt vad olika miljömärken som man kan hitta i svenska livsmedelsbutiker betyder.

För mer information om märkningarna, se respektive organisations webbplats.

BRA MILJÖVAL

En miljövänlig lista på Bra Miljöval, där man kan hitta ekologiska produkter... För att få märket Bra Miljöval måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Bra Miljöval är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.naturbruksguiden.se/bramiljoval

SVANEN

Svenskmarken har tillåtit flera familjer på Bra Miljöval, men under 2013 har Svanen... För att få märket Svanen måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Svanen är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.svanen.se

MARINE STEWARDSHIP COUNCIL (MSC)

Märket MSC omfattar vildfångad fisk och skaldjur... För att få märket MSC måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? MSC är en internationell ekologiskt certifieringsorganisation... Mer information på www.msc.org

DEMETER

Produkten är ekologiskt i enlighet med bestämmelserna i EU:s regelverk... För att få märket Demeter måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Demeter är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.demeter.se

FAIRTRADE

Färdtårter är en ekologiskt certifierad produkt... För att få märket Fairtrade måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Fairtrade är en internationell ekologiskt certifieringsorganisation... Mer information på www.fairtrade.se

NATURBETESKÖTT

Märket Naturbeteskött är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... För att få märket Naturbeteskött måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Naturbeteskött är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.naturbeteskott.se

SVENSKT SIGILL

Märket Svenskt Sigill är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... För att få märket Svenskt Sigill måste produkten vara ekologisk i enlighet med EU:s regelverk...

Vilka står bakom märket? Svenskt Sigill är ett svenskt ekologiskt certifieringsprogram... Mer information på www.svensksigill.se

Märkningar

- ▶ Regler för livsmedelsinformation och märkning
 - ▶ Informationsförordningen 1169/2011
 - Ingredienser, allergener, bäst före/sista förbrukning, förvaring, kontaktuppgift, m.m.(näring)
- ▶ Hållbarhetsmärkningar
 - ▶ Kommunicera mervärde
 - ▶ Företag ibland styrda av regelverk vid utformning
 - EU-ekologiskt, Svenskt Sigill
 - ▶ Märkningar inte utvecklade som verifikat

Vad säger Lag (2007:1091) om offentlig upphandling?

6 kap. Tekniska specifikationer och särskilda kontraktsvillkor i förfrågningsunderlag med mera.

Om UM anger miljöegenskaper i form av prestanda- eller funktionskrav får den använda detaljerade specifikationer, eller vid behov delar av dessa, som fastställts för miljömärken, om

- ▶ Specifikationerna är lämpliga för att definiera egenskaperna hos de varor eller tjänster som skall upphandlas
- ▶ Kraven för märket har utarbetats på grundval av vetenskapliga rön
- ▶ Märkena är tillgängliga för alla berörda parter
- ▶ UM får ange att varor eller tjänster som är försedda med ett sådant miljömärke skall antas motsvara de tekniska specifikationer som angetts i förfrågningsunderlaget men skall godta även annat lämpligt bevis.

I praktiken

- ▶ Fråga inte efter märkning
- ▶ Hållbarhetskriterier finns
- ▶ Sällan märkningskrav i FFU men i bilaga
- ▶ Märkningar viktigt bevismedel
- ▶ Märkningskrav sällan överprövas
- ▶ Vad säkerställs egentligen?

Vad säger Direktiv 2014/24/EU?

- ▶ Ersätter Dir. 2004/18/EG
- ▶ Implementeras i svensk lag april 2016
- ▶ Allmänna principer gäller; ej diskriminering, proportionalitet, transparens, likabehandling och ömsesidigt erkännande
- ▶ Ett särskilt märke får krävas som bevismedel för att föremålet för upphandling motsvarar de egenskaper som krävs under förutsättning att:
 - ▶ kraven endast rör kriterier kopplade till kontraktsföremålet och är lämpliga för att definiera dess egenskaper
 - ▶ kraven är objektivt kontrollerbara och icke-diskriminerande (ersätter krav på vetenskaplighet)

- ▶ krav antagits i öppet förfarande där samtliga berörda parter kan delta och är tillgängliga för alla berörda parter
- ▶ märkena är kontrollerade av en tredje part
- ▶ om UM inte kräver alla krav som följer av märket ska den ange vilka kriterier som avses
- ▶ även godta alla märken som uppfyller likvärdiga märkeskrav
- ▶ om en ekonomisk aktör inte hade möjlighet att få tillgång till det specifika märket inom de berörda tidsfristerna ska andra lämpliga bevismedel godtas, t.ex. teknisk dokumentation.

Exemplifiering

Du upphandlar kaffe.

Produkten ska vara certifierad med Fairtrade eller likvärdig märkning.

Anbudsgivare 1:

- Fairtrade

Anbudsgivare 2:

- Rainforest alliance.

Uppfyller

anbudsgivare 2 kravet?

JÄMFÖRELSE AV CERTIFIERINGSSYSTEM FÖR ODLING MED FOKUS PÅ SOCIALA VILLKOR

	Kaffe, te, kakao				Te
	IFOAM /KRAV	Rain- Forest Alliance	UTZ Certified	Fairtrade	Ethical Tea Partnership
Nr 32 FN:s barnkonvention	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Kärnkonventioner ILO (åtta stycken)					
Nr 29 Om tvångs- eller obligatoriskt arbete	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 87 Om föreningsfriheten och organisationsrätten	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 98 Om organisationsrätten och kollektiva förhandlingsrätten	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 100 Om lika lön för män och kvinnor	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 105 Om avskaffande av tvångsarbete	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 111 Om diskriminering vid anställning och yrkesutövning	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 138 Om minimiålder för arbete	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 182 Förbud mot värsta formerna av barnarbete	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Principer för rättvis handel¹					
Kostnadstäckande minimipris	Nej	Nej	Nej	Ja	Nej
Påslag på världsmarknadspriset	Nej	Delvis	Nej	Ja	Nej
Förfinansiering	Nej	Delvis	Nej	Ja	Nej
Långsiktiga handelsrelationer	Nej	Ja	Delvis	Ja	Delvis
Andra ILO konventioner					
Nr 1 Om arbetstid	Delvis	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr 110 Om plantagearbete	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Nr C118 Om likabehandling	Ja	Ja	Nej	Ja	Ja
Nr 143 Om migrantarbetares rättigheter	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Nr 155 Om arbetarskydd och arbetsmiljö	Nej	Ja	Nej	Ja	Ja
Nr C181 Om samarbete mellan privat o. offentligt för arbetsmöjligheter	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej
Nr 184 Om säkerhet och hälsa vid jordbruksproduktion	Nej	Ja	Ja	Ja	Ja
Nr R193 Om policy och lagstöd lämpliga för kooperativ	Nej	Ja	Nej	Ja	Nej

Alla problem lösta?

- ▶ Antogs för att underlätta!
 - ▶ Inlåsnings effekter?
 - ▶ Små och medelstora företag?
 - ▶ Ökar arbetsbördan?
- ▶ Sverige ville behålla nuvarande regler
 - ▶ Hållbarhets kriterier
 - ▶ Livsmedel många märkningar
- ▶ EU-kommissionen kan ge ut guide för tolkning
 - ▶ Hur värdera regionala märkningar?
- ▶ Tillsyn från EU kan leta till böter
- ▶ Upphandlingsmyndigheten följer praxisutveckling

Sammanfattning märkningar

- ▶ Möjligt att kräva ett särskilt märke som bevismedel för att upphandlingsföremålet motsvarar de egenskaper som krävs – nytt
- ▶ Kan vara teknisk specifikation, tilldelningskriterium eller kontraktsvillkor
- ▶ Märket måste ha utarbetats på visst sätt – delvis nytt
- ▶ Måste godta likvärdiga märken
- ▶ Måste under vissa omständigheter godta andra lämpliga bevismedel

Avslutningsvis

- ▶ Mycket kan bli sig likt
- ▶ Praxis beroende av domstolar
- ▶ Praxis även beroende av köpare och säljare

- ▶ Framtiden blir intressant!